

Європейській раді відкрити переговори про розширення з Україною і Молдовою

ІНШІ ТЕНДЕНЦІЇ

«Незважаючи на всі труднощі та обмеження, пов'язані зі збройною агресією РФ, що триває, практика вирішення спорів має найбільший попит серед клієнтів. Органи судової влади повноцінно налаштували процеси під реалії та умови воєнного стану, раніше зупинені судові процеси відновилися», — зауважує співкерівник практики вирішення спорів ЮФ «Ілляшев та Партнери» Олег Трохимчук.

На його переконання, правильним і своєчасним став повноцінний запуск Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи з обов'язковою реєстрацією певних категорій учасників справ у підсистемах «Електронний кабінет» та «Електронний суд». «Цифровізація судових процесів у масштабах усієї України сприятиме підвищенню рівня ефективності правосуддя загалом та розвитку практики вирішення спорів зокрема», — підкреслює Олег Трохимчук.

Попри позитивні кроки, тій на представників української Феміди продовжують кидати корупційні скандали, а цей рік був особливо антирекордним.

Так, уперше за часів незалежності України був затриманий Голова Верховного Суду. 15 травня 2023 року Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Національне антикорупційне бюро України повідомили про проведення невідкладних слідчих дій у зв'язку з викриттям корупції у ВС. Уже наступного дня Пленум Верховного Суду висловив недовіру тодішньому своєму Голові, що мало наслідком дострокове припинення його повноважень на адміністративній посаді. Наразі справа щодо ексочільника ВС перебуває на розгляді у ВАКС, а сам підозрюваний — під вартою.

Не встигла суддівська спільнота оговтатися від «чорного дня», як у липні ц.р. НАБУ і САП повідомили про викриття колишнього голови Державної судової адміністрації України на підбурюванні до надання неправомірної вигоди суддям Верховного Суду за винесення рішення на користь комерційного підприємства.

СУДОВА ПРАКТИКА

«Варто зауважити, що судова система майже відновила свою довоєнну активність. Зараз справи розглядаються зі швидкістю 2021 року. Водночас суттєво збільшилась кількість справ щодо воєнних злочинів і примусового відчуження майна фізичних та юридичних осіб для потреб військових. Остання категорія справ ще не має сталі позиції на рівні ВС», — зазначає Гліб Бялий, партнер Asters.

За словами співкерівника практики вирішення спорів ЮФ «Ілляшев та Партнери» Олега Трохимчука, у 2023 році, крім історично затребуваних різноманітних судових господарських спорів між юридичними особами (зокрема, між банками та боржниками з огляду на поточні труднощі позичальників), а також адміністративних спорів (у тому числі, податкових та регуляторних), досить поширеними стали спори, пов'язані із захистом держави від незаконної агресії РФ та особливостями режиму воєнного стану. Зокрема, спори щодо стягнення збитків, завданих збройною агресією РФ; стосовно стягнення в дохід держави активів, що належать особам, до яких застосовано санкції РНБО; щодо мобілізаційних заходів, порядку проходження воєнної служби, встановлення фактів, пов'язаних із наслідками бойових дій, тощо.

Також він каже, що 2023-й став роком збільшення кількості проєктів >>

Судова адаптація

СТАНІСЛАВ КРАВЧЕНКО,
Голова Верховного Суду

Початок повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої держави та запровадження в Україні воєнного стану призвели до виникнення нових правових відносин, які потребують особливого правового регулювання. Зміни та доповнення, внесені до КК України в період повномасштабної війни, дуже добре це демонструють.

Зокрема, у КК України встановлено кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність (стаття 111-1), за образу честі та гідності військовослужбовця, погрозу військовослужбовцю (стаття 435-1), а також за виправдування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, глорифікацію її учасників (стаття 436-2) та викладено статті 111 («Державна зрада»), 113 («Диверсія») в новій редакції. Водночас у санкціях частин статей 111, 113 цього Кодексу законодавець передбачив покарання у вигляді позбавлення волі строком на 15 років або довічного позбавлення волі. Також законодавець посилив кримінальну відповідальність за корупційні злочини (частина 4 статті 191 КК України) та за низку загальнокримінальних правопорушень, вчинених в умовах воєнного стану.

До того ж на сьогодні в КК України внесено певні зміни з метою посилення покарання за злочини, скоєні в оборонній сфері. Нові вимоги визначають, що суд, розглядаючи провадження за обвинуваченням у вчиненні злочинів, передбачених статтями 403, 405, 407, 408, 429 КК України, не може застосувати положення частини 1 статті 69 та частини 1 статті 75 цього Кодексу.

Законодавчі зміни, які відбулися переважно протягом 2022 року, мали значний вплив на вектор розвитку судової практики у 2022–2023 роках. Якщо у 2022 році лише почала формуватися судова практика в судах першої та апеляційної інстанції, то цього року серйозним викликом як для судів загальної юрисдикції, так і для Верховного Суду стає розгляд великої кількості кримінальних проваджень, пов'язаних із війною. Нині ККС ВС уже сформулював низку важливих правових позицій, які стосуються цих кримінальних проваджень, зокрема щодо кваліфікації та призначення покарання за статтею 436-2 КК України; вирішення питання про відмову видати РФ громадянина цієї держави, який на момент розгляду касаційної скарги проходив військову службу, захищаючи Україну. Також ККС ВС напружує відповіді на основні запитання: що таке «розв'язання і ведення агресивної війни», «порушення законів і звичаїв війни» тощо.

У період дії воєнного стану ВС, зберігаючи стійкість і готовність до судового захисту конституційних прав, свобод та інтересів людини і громадянина, активно формує нову судову практику, яка допомагає вирішити актуальні питання, і в інших юрисдикціях.

Так, КАС ВС сформував судову практику, зокрема, щодо соціального захисту прав внутрішньо переміщених осіб; реєстрації безробітних та виплати їм допомоги у зв'язку з безробіттям на період дії воєнного стану; соціального захисту дітей та сімей з дітьми; публічної служби (мобілізації, проходження військової служби); соціального та правового захисту військовослужбовців і членів їхніх сімей; перетину кордону.

КГС ВС сформував судову практику стосовно юрисдикції спорів, які виникли внаслідок прийняття рішення про примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного стану; правомірності дій СБУ в частині звернення до Міністерства юстиції України зі скаргами на реєстраційні дії з метою реалізації Закону України «Про санкції»; можливості визнання грошових вимог кредитора, створеного та зареєстрованого відповідно до законодавства РФ, до боржника у справі про банкрутство.

КЦС ВС сформував судову практику щодо відсутності судового імунітету РФ у справах про відшкодування шкоди, заподіяної актами агресії фізичній особі — громадянину України; встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України з урахуванням документів, виданих органами та установами самопроголошених утворень, розташованих на окупованій території України.

Враховуючи наведене, можна стверджувати, що сьогодні суди адаптувалися до роботи в умовах воєнного стану та продовжують забезпечувати ефективний розгляд проваджень у всіх юрисдикціях задля відновлення справедливості в ці складні для України часи.

РЕЙТИНГ ВИЗНАННЯ ЗА ГАЛУЗЯМИ ПРАКТИКИ

СУДОВА ПРАКТИКА			ЮРИСТИ		
ЮРИДИЧНІ ФІРМИ			ЮРИСТИ		
МІСЦЕ	НАЗВА ЮРИДИЧНОЇ ФІРМИ	БАЛ	МІСЦЕ	ІМ'Я	БАЛ
1	EQUITY	191	1	ОЛЕГ МАЛІНЕВСЬКИЙ (EQUITY)	155
2	ASTERS	154	2	МИХАЙЛО ІЛЛЯШЕВ (ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ)	131
3	ІЛЛЯШЕВ ТА ПАРТНЕРИ	136	3	АННА ОГРЕНЧУК (LCF LAW GROUP)	112
4	SAYENKO KHARENKO	95	4	АНДРІЙ ПОЖИДАЄВ (ASTERS)	103
5	LCF LAW GROUP	88	5	АНДРІЙ ПОРАЙКО (EVERLEGAL)	100
6	EVERLEGAL	79	6	ОЛЕНСІЙ ДІДКОВСЬКИЙ (ASTERS)	94
7	АЛЕКСЕЄВ, БОЯРЧУКОВ ТА ПАРТНЕРИ	76	7	ВАЛЕНТИН ГВОЗДІЙ (GOLAW)	80
8	ВАСИЛЬ КІСІЛЬ І ПАРТНЕРИ	72	8	ОЛЕГ КАЧМАР (ВАСИЛЬ КІСІЛЬ І ПАРТНЕРИ)	76
9	MORIS GROUP	70	9	СЕРГІЙ КОЛІСНИК (LES)	72
10	GOLAW	67	10	МИКОЛА КОВАЛЬЧУК (L.I.GROUP)	70
11	INTEGRITES	58	11	АНДРІЙ САВЧУК (MORIS)	62
12	VB PARTNERS	54	12	ОЛЕНСІЙ КОЛТОК (SAYENKO KHARENKO)	59
13	BENCHERS LAW FIRM	46	13	АРТЕМ СТОЯНОВ (LCF LAW GROUP)	54
14	AEQUO	42	14	ЮЛІАН ХОРУНЖИЙ (ARIO LAW FIRM)	51
15	ADER HABER	35	15	ВОЛОДИМИР ЄНІЧ (AVER LEX)	37

ПРИМІТКА. В ГОЛОСУВАННІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ ПРЕДСТАВНИКИ 181 КОМПАНІЇ (128 ЮРИДИЧНИХ ФІРМ ТА 53 ЮРДЕПАРТАМЕНТІВ)